

TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU VỀ PHÁT TRIỂN ĐỘI NGŨ GIÁO VIÊN CÁC TRƯỜNG PHỔ THÔNG

Nông Văn Nghe,
HVCH, Trường ĐH An Giang, ĐHQG TP. Hồ Chí Minh
Email: nghe_c2myhoidongcm@angiang.edu.vn

Tóm tắt: *Đội ngũ GV là lực lượng cốt cán của sự nghiệp phát triển GD-ĐT, là nhân tố quan trọng nhất, quyết định thành công quá trình đổi mới giáo dục, nâng cao chất lượng giáo dục, biến mục tiêu phát triển giáo dục thành hiện thực. Do vậy, muốn phát triển GD-ĐT phục vụ cho việc phát triển của các quốc gia, điều quan trọng trước tiên là phải chăm lo xây dựng và phát triển ĐNGV. Trong nhà trường phổ thông, việc phát triển ĐNGV đủ về số lượng, mạnh về chất lượng, đồng bộ về cơ cấu phải được coi là một giải pháp quan trọng hàng đầu để nâng cao chất lượng giáo dục.*

Từ khóa: *phát triển, giáo viên, đội ngũ, đội ngũ giáo viên, trường phổ thông.*
Nhận bài: 26/02/2021; Phản biện: 02/03/2021; Duyệt đăng: 05/03/2021.

1. Đặt vấn đề

Đã có nhiều công trình nghiên cứu trên thế giới và Việt Nam về ĐNGV và phát triển ĐNGV phổ thông. Với các trường phổ thông, các nghiên cứu thường đi sâu nghiên cứu phát triển ĐNGV ở các môn học cụ thể hoặc gắn với các hoạt động giáo dục ở từng địa phương cụ thể. Sau đây, người nghiên cứu lược khảo một số công trình đã nghiên cứu về phát triển ĐNGV các trường phổ thông đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục.

2. Các công trình nghiên cứu

2.1. Các nghiên cứu ở nước ngoài

Thế kỉ XXI, thế giới đang chuyển sang giai đoạn phát triển vượt bậc về mọi mặt trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội như lĩnh vực văn hóa thông tin, thể thao, du lịch, lĩnh vực chính trị, tư tưởng, lĩnh vực an ninh quốc phòng, lĩnh vực giáo dục và đào tạo, lĩnh vực y tế và chăm sóc sức khỏe cộng đồng, lĩnh vực xóa đói giảm nghèo và an sinh xã hội, lĩnh vực khoa học công nghệ và trí thông minh nhân tạo; để có được sự phát triển vượt bậc đó thì yếu tố giáo dục và đào tạo được xem là yếu tố nền tảng góp phần xây dựng nền móng vững chắc cho sự phát triển của tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội. Đã có rất nhiều công trình nghiên cứu khẳng định giáo dục và đào tạo, là nền tảng, là chìa khóa để phát triển đất nước.

OsDonnel (1986), đã chỉ ra rằng: Thầy giáo cần phải biết và có thể làm gì với vấn đề cốt lõi: giáo viên phải tận tâm với học sinh và việc học; giáo viên phải làm chủ môn học, biết cách dạy môn học của mình và liên hệ với các

bộ môn khác; giáo viên phải có trách nhiệm trong giảng dạy, quản lý kiểm tra, đánh giá việc học của học sinh; giáo viên phải thường xuyên suy nghĩ sáng tạo, phát triển kinh nghiệm; giáo viên phải là thành viên đáng tin cậy của cộng đồng học tập, biết công tác với đồng nghiệp, hợp tác với cha mẹ học sinh. Chất lượng ĐNGV là chủ thể được các nhà khoa học giáo dục ở các nước trên thế giới quan tâm nghiên cứu, đến nay đã có nhiều công trình được công bố. Theo kết quả nghiên cứu của các thành viên OECD (Tổ chức Hợp tác Phát triển Châu Âu) chất lượng nhà giáo gồm các nội dung sau: Kiến thức phong phú về phạm vi chương trình và nội dung bộ môn mình giảng dạy; Kỹ năng sư phạm, kể cả việc có được “kho kiến thức” về phương pháp giảng dạy, về năng lực sử dụng phương pháp đó; Có tư duy phản ánh trước vấn đề và có năng lực tự phê bình, nét rất đặc trưng của nghề dạy học; Biết cảm thông và cam kết tôn trọng phẩm giá của người khác; Có năng lực quản lí, kể cả trách nhiệm quản lí trong và ngoài lớp.

Tác giả Tom Bisschoff và Bennie Grobler (1998), khi nghiên cứu quản lí năng lực sư phạm và năng lực hợp tác của giáo viên cho rằng: Hiệu trưởng nhà trường cần khuyến khích giáo viên phát triển năng lực của bản thân, khuyến khích tổ trưởng chuyên môn giúp đỡ giáo viên trong tổ. Ông khuyến nghị hiệu trưởng các nhà trường để nâng cao năng lực hợp tác cho giáo viên cần làm tốt nội dung sau: nhấn mạnh đúng mức vai trò hợp tác giữa các giáo viên, chú ý đến ý tưởng cá nhân của họ, chia sẻ những kinh nghiệm làm việc của mình với giáo viên khác, giúp đỡ các giáo viên yếu; tạo điều kiện để giáo viên có

trình độ cao được chia sẻ kinh nghiệm lẫn nhau. Tác giả Tom Bisschoff và Bennie Grobler (1998), khi nghiên cứu quản lý năng lực sư phạm và năng lực hợp tác của giáo viên cho rằng: Hiệu trưởng nhà trường cần khuyến khích giáo viên phát triển năng lực của bản thân, khuyến khích tổ trưởng chuyên môn giúp đỡ giáo viên trong tổ. Ông khuyến nghị hiệu trưởng các nhà trường để nâng cao năng lực hợp tác cho giáo viên cần làm tốt nội dung sau: nhấn mạnh đúng mức vai trò hợp tác giữa các giáo viên, chú ý đến ý tưởng cá nhân của họ, chia sẻ những kinh nghiệm làm việc của mình với giáo viên khác, giúp đỡ các giáo viên yếu; tạo điều kiện để giáo viên có trình độ cao được chia sẻ kinh nghiệm lẫn nhau.

Theo tác giả Okuhina Yasuhiro (1994), "*Chính trị và kinh tế Nhật Bản*" đã nêu những vấn đề cơ bản về nhân tài; chính sách trong công tác cán bộ, phát triển nhân tài; phân tích những kinh nghiệm trong việc đánh giá và luân chuyển cán bộ và ĐNGV nhằm phát huy người tài của Nhật Bản trên cơ sở đặc điểm xã hội Nhật Bản; nhấn mạnh việc cố gắng bảo tồn và phát huy yếu tố truyền thống dân tộc; thực hiện chế độ đào tạo, quản lý cán bộ, công chức trong các cơ quan công quyền, chú trọng xây dựng các phẩm chất, đặc biệt là phẩm chất trung thành của cán bộ; bảo đảm chế độ chính sách và tiền lương cho cán bộ và ĐNGV yên tâm cống hiến.

Tóm lại, các công trình nghiên cứu ở nước ngoài cho thấy ĐNGV là nhân tố then chốt cho sự phát triển của nhà trường, nhân tố này phải được phát triển toàn diện bao gồm: đủ về số lượng, mạnh về chất lượng, đồng bộ về cơ cấu và thống nhất về lý tưởng làm việc; cụ thể hóa các chính sách, tạo môi trường thuận lợi cho giáo viên và ĐNGV làm việc và sáng tạo.

2.2. Các nghiên cứu ở trong nước

Chủ tịch Hồ Chí Minh đánh giá cao vai trò của giáo dục đối với sự hưng thịnh của đất nước, với nhiệm vụ cực kỳ trọng đại là mở mang dân trí, đào tạo nhân lực và bồi dưỡng nhân tài; là động lực của sự phát triển, đưa nước ta tiến tới giàu mạnh, dân chủ, văn minh, sánh vai với các cường quốc năm châu.

Trong thư gửi cho cán bộ, thầy giáo, cô giáo, học sinh, sinh viên nhân dịp năm học mới ngày 16/10/1968, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: "Giáo dục nhằm đào tạo những những người kế tục sự nghiệp cách mạng to lớn của Đảng và Nhân dân, do đó các ngành, các cấp Đảng, chính quyền địa phương phải thực sự quan tâm đến sự nghiệp này, phải chăm sóc nhà trường về mọi mặt, đẩy sự nghiệp giáo dục của ta những bước phát triển mới" (Hồ Chí Minh, 1968, tr.2).

Bác Hồ khẳng định sứ mệnh của người thầy giáo: Có gì vẻ vang hơn là nghề đào tạo những thế hệ sau này

tích cực góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản. Người thầy giáo tốt - thầy giáo xứng đáng là thầy giáo là người vẻ vang nhất..., những người thầy giáo tốt là những anh hùng vô danh... Nếu không có thầy giáo dạy dỗ cho con em nhân dân, thì làm sao mà xây dựng CNXH được? Vì vậy nghề thầy giáo rất là quan trọng, rất là vẻ vang.

Theo tác giả Phạm Tất Dong (2005), "*Trí thức Việt Nam thực tiễn và triển vọng*", tác giả đã nêu một số quan niệm về trí thức, trí thức Việt Nam; phân tích đặc điểm, sự hình thành và phát triển của đội ngũ trí thức Việt Nam và chỉ ra triển vọng cũng như những biện pháp phát triển đội ngũ này trong thời kỳ hội nhập quốc tế.

Theo tác giả Nguyễn Ngọc Phú (2011), "Quan điểm xây dựng, phát triển nguồn nhân lực và nhân tài đáp ứng yêu cầu phát triển xã hội ở nước ta hiện nay", tác giả đã bàn về tư tưởng coi trọng nhân tố con người cần được nâng lên thành hiện thực, phải biết quý trọng đội ngũ giáo viên có trình độ cao, nhân tài trên các lĩnh vực của đời sống xã hội. Các cấp lãnh đạo cần chăm lo về trí tuệ cho đội ngũ giáo viên chất lượng cao, chăm lo về vật chất, tinh thần và điều kiện làm việc tốt nhất để đội ngũ giáo viên hoàn thành tốt công việc của mình.

Theo tác giả Đặng Bá Lâm (2013), "*Công tác quản lý nhân lực trường phổ thông dân tộc nội trú*" đã nêu các vấn đề chung về quản lý đội ngũ giáo viên là sự khai thác và sử dụng con người của một tổ chức một cách hợp lý và có hiệu quả nhất; bên cạnh đó, tác giả đưa ra ba nhóm chức năng: (1) Nhóm chức năng thu hút đội ngũ giáo viên chất lượng cao; (2) Nhóm chức năng đào tạo và phát triển; (3) Nhóm chức năng duy trì và sử dụng.

Tác giả Bùi Minh Hiền, Vũ Ngọc Hải và Đặng Quốc Bảo (2006) đưa ra yêu cầu chung về xây dựng và phát triển ĐNGV trong một nhà trường phải đủ về số lượng, đạt chuẩn về chất lượng, đồng bộ về cơ cấu. Nhóm tác giả phân tích chức năng quản lý phát triển ĐNGV từ việc lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo, kiểm tra phải đảm bảo số lượng, chất lượng và cơ cấu của ĐNGV trong nhà trường là điều kiện cần phát triển, chú ý đến sự đồng thuận của ĐNGV mới để tạo điều kiện đủ cho ĐNGV phát triển bền vững.

Lưu Văn Phước (2019), với đề tài "*Phát triển đội ngũ giáo viên THPT huyện Tri Tôn, tỉnh An Giang*" trên cơ sở phân tích thực trạng và vận dụng lý thuyết phát triển ĐNGV theo hướng tiếp cận bối cảnh đổi mới GDPT, tác giả đã nêu định hướng về việc phát triển ĐNGV và đề xuất 5 biện pháp phát triển ĐNGV ở các trường THPT huyện Tri Tôn, tỉnh An Giang, như sau: (1) Nâng cao nhận thức cho CBQL, giáo viên về tầm quan trọng phát

triển ĐNGV; (2) Đẩy mạnh công tác quy hoạch ĐNGV; (3) Tăng cường công tác kiểm tra, đánh giá và sử dụng hợp lý ĐNGV; (4) Đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng và tự bồi dưỡng ĐNGV; (5) Thực hiện tốt chế độ chính sách, đãi ngộ vật chất và tinh thần đối với ĐNGV các trường THPT huyện Tri Tôn, tỉnh An Giang.

Thái Phước Hiệp (2020), với đề tài “*Phát triển đội ngũ giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp ở các trường phổ thông dân tộc nội trú tỉnh An Giang*” Trên cơ sở lý thuyết phát triển nguồn nhân lực; thực trạng ĐNGV và thực trạng phát triển ĐNGV theo chuẩn nghề nghiệp ở các trường phổ thông DTNT tỉnh An Giang; căn cứ các cơ sở pháp lý, định hướng phát triển kinh tế - xã hội, chiến lược phát triển giáo dục ở địa phương An Giang. Luận văn đề xuất 6 biện pháp phát triển ĐNGV theo chuẩn nghề nghiệp ở các trường phổ thông DTNT tỉnh An Giang, như sau: (1) Nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý, giáo viên về sự cần thiết phát triển đội ngũ giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp ở các trường phổ thông dân tộc nội trú tỉnh An Giang; (2) Cải tiến xây dựng qui hoạch phát triển đội ngũ giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp ở các trường phổ thông dân tộc nội trú tỉnh An Giang; (3) Tăng cường hoạt động đào tạo, bồi dưỡng và nâng cao ý thức tự bồi dưỡng của đội ngũ giáo viên đáp ứng yêu cầu chuẩn nghề nghiệp và đổi mới giáo dục phổ thông; (4) Đổi mới sử dụng đội ngũ giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp ở các trường phổ thông dân tộc nội trú tỉnh An Giang; (5) Tăng cường kiểm tra, đánh giá công tác phát triển đội ngũ giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp ở các trường phổ thông dân tộc nội trú tỉnh An Giang; (6) Tiếp tục xây dựng môi trường làm việc thân thiện và chế độ đãi ngộ giáo viên tại các trường phổ thông dân tộc nội trú tỉnh An Giang.

Nguyễn Hữu Trí (2020), với đề tài “*Phát triển đội ngũ giáo viên các trường tiểu học ở thành phố Long Xuyên, tỉnh An Giang*”, Luận văn nêu được những điểm mạnh, điểm yếu, nguyên nhân của điểm mạnh, điểm yếu, những hạn chế, bất cập trong công tác phát

triển ĐNGV các trường tiểu học ở thành phố Long Xuyên, tỉnh An Giang hiện nay. Từ đó, tác giả đề xuất năm biện pháp để phát triển ĐNGV các trường tiểu học ở thành phố Long Xuyên nhằm khắc phục những hạn chế, bất cập và nâng cao hiệu quả của công tác phát triển ĐNGV đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục là: (1) Nâng cao nhận thức vai trò quan trọng của đội ngũ giáo viên các trường tiểu học trong sự nghiệp đào tạo con người; (2) Xây dựng quy hoạch phát triển đội ngũ giáo viên phù hợp với sự phát triển của nhà trường; (3) Đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên các trường tiểu học ở thành phố Long Xuyên; (4) Tăng cường sử dụng hợp lý, kiểm tra, đánh giá thường xuyên đội ngũ giáo viên các trường tiểu học ở thành phố Long Xuyên; (5) Đổi mới chế độ chính sách, đãi ngộ đối với đội ngũ giáo viên các trường tiểu học ở thành phố Long Xuyên.

3. Kết luận

Để nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo thì việc nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục có ý nghĩa quyết định. Vấn đề phát triển đội ngũ giáo viên, cán bộ quản lý nói chung, trong đó biện pháp phát triển đội ngũ giáo viên nói riêng có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong việc nâng cao chất lượng giáo dục THCS hiện nay. □

Tài liệu tham khảo

- [1]. Lưu Văn Phước (2019), *Phát triển đội ngũ giáo viên các trường THPT huyện Tri Tôn, tỉnh An Giang*. Luận văn Thạc sĩ. Đại học An Giang.
- [2]. Nguyễn Ngọc Phú (2011), *Quan điểm xây dựng, phát triển nguồn nhân lực và nhân tài đáp ứng yêu cầu phát triển xã hội ở nước ta hiện nay*. Tạp chí Giáo dục số 256 (kỳ 2/2011).
- [3]. Nguyễn Bách Thắng & Lê Trung Thư (2018), *Cơ sở lý luận về phát triển đội ngũ giảng viên theo tiếp cận quản lý nhân lực*, Hà Nội: NXB Giáo dục Việt Nam.
- [4]. Nguyễn Bách Thắng (2019), *Lý luận về quản lý và quản lý giáo dục*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.

Research overview on developing general school teachers

Nong Van Nghe

Graduate student, An Giang University National University in Ho Chi Minh City.

Email: nghe_c2myhoidongcm@angiang.edu.vn

Abstract: The teaching staff is the key force for the development of education & training, which is the most important factor to decide the success of the educational innovation process, improving the quality of education, turning the goal of education development into reality. Therefore, in order to develop education for the development of the countries, the priority should be given to develop the teaching staff. In the general schools, the development of teaching staff which is sufficient in quantity and strong in quality, synchronized in structure should be the most important solution to improve the quality of education.

Keywords: Development, teacher, staff, teaching staff, general school.